

Print 3

**VETTE TRUCS
KUN JE LEREN**

**GIGANTISCHE AFVALBERG
NA LOWLANDS**
KUNSTSTUDENTEN HEBBEN
DE OPLOSSING

**1906 EURO
COLLEGE GELD**
WAAROM BETAAL JE
ELK JAAR MEER?

ambities worden ondernemingen

Ondernemen? Starterslift!

Studeer of werk je bij Avans Hogeschool en wil je graag een eigen bedrijf beginnen? Kom dan eens praten en ontdek waarmee wij jou kunnen helpen!

Coos Salomons
AKV|St. Joost
coos.salomons@starterslift.nl
06 543 555 34
Kamer 61.405
Lovensdijkstraat 61, Breda

Berry Timmers
Academie voor Ondernemerschap, Marketing en Innovatie
berry.timmers@starterslift.nl
06 128 552 33
Onderwijsboulevard 215
's-Hertogenbosch

Berry Timmers
Academie voor Marketing en Business Management
berry.timmers@starterslift.nl
06 128 552 33
Kamer HG204J
Hogeschoollaan 1, Breda

meer info

www.starterslift.nl

Provincie Noord-Brabant

Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie

Europese Unie

Her wordt gesteund door de overheid

Stichting Starterslift wordt mede mogelijk gemaakt door bijdragen van de provincie Noord-Brabant, het Ministerie van Economische Zaken Landbouw en Innovatie, en het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling, in het kader van OP-Zuid.

Master Open Dag

Wil je weten welke masteropleiding bij je past?

Wageningen University heeft 29 masteropleidingen op het gebied van

- Nature & Agriculture
- Economics & Social Sciences
- Earth & Environment
- Food
- Health
- Technology

Wil je meer weten over deze opleidingen en de mogelijkheid om door te stromen na het hbo?

Kom naar de Master Open Dag op 12 december!

Ga naar wageningenuniversity.nl/masteropendag of

Foto: Lida Aboji

gratis advertentie

Mariam is 10. Ze heeft hiv.

Geef haar een toekomst.

Zorg voor behandeling.

SMS <mariam> naar 4333. € 2 per bericht.

STOP AIDS NOW!

GEEF IEDER KIND EEN LACH

Eénmalig €2/bericht Plus kosten voor het gebruik van uw mobiele telefoon. Nog geen 18? Vraag toestemming aan je ouders. Meer info: stopaidsnow.nl

VOORWOORD Praktijkgericht onderzoek. Het is een van de speerpunten van het hbo in het algemeen en van Avans in het bijzonder. Dat het niet zomaar een loze kreet is, bewijzen de studenten die aan bod komen in deze Punt. Pabostudent Sonny Hos (pagina 16 en verder) brengt wat hij leert op school meteen in praktijk in zijn functie als skateboardleraar. Op zijn beurt leert hij in de praktijk dingen die hem tijdens zijn studie goed van pas komen. Verpleegkundestudenten gaan nog een stapje verder. Zij zijn 24 uur per dag op stage in een verzorgingshuis. Dat ze het niet voor het geld doen, lees je op pagina 10 en verder. En kunststudenten denken de oplossing gevonden te hebben voor het enorme afvalprobleem van het Lowlands Festival (pagina 8). De hogeschool zit ook niet stil als het gaat om innovatie. Zo werkt een groep Bredase studenten hard aan een biobased boot die vaart op zonne-energie en hebben Bossche studenten Elektrotechniek op de open dag van november gepronkt met een oude sportauto die ze omgebouwd hebben tot elektrische auto. Het zijn voorbeelden van praktijkgericht onderzoek vanuit verschillende opleidingen van Avans. Ben jij ook betrokken bij dergelijk onderzoek? Laat het ons weten.

Arold Roestenburg,
Hoofdredacteur Punt
aa.roestenburg@avans.nl

COLOFON

Punt is een uitgave van Avans Hogeschool en wordt gratis aan studenten en medewerkers ter beschikking gesteld. Het blad verschijnt maandelijks met uitzondering van de hogeschoolvakanties. De redactie werkt volgens beginselen van onafhankelijke journalistiek, zoals vastgelegd in het redactiestatuut. De redactie wordt terzijde gestaan door een Raad van Advies, die toeziet op de naleving van het redactiestatuut, en fungeert als klachteninstantie.

Hoofdredacteur:
Arold Roestenburg, 076-5250906,
aa.roestenburg@avans.nl
Eindredacteur:
Suzanne Wolters, 076-5238882,
sm.wolters@avans.nl
Deelredactie Breda:
Susan Docters, 076-5250893,
s.docters@avans.nl
Nina van den Broek, 076-5238896,
ne.vandenbroek@avans.nl
Deelredactie Den Bosch/Tilburg:

Laura Janssen, 076-5250861,
lcwjanssen@avans.nl
Sjuul Nelissen, 073-6295719,
s.nelissen@avans.nl
Raad van Advies: Erik Blokland, Hans de Brouwer, Petra Driessen, Mark Hasperhoven, Hans Pekaar.
Redactie-adres: Hogeschoollaan 1 Breda, kamer HA007/Onderwijsboulevard 215 's-Hertogenbosch, kamer OE002.
Postadres: Postbus 90116, 4800 RA Breda / Postbus 732, 5201 AS 's-Hertogenbosch.

E-mail: punt@avans.nl.
Advertenties: Bureau Nassau, 020-6230905, info@bureaunassau.nl.
Landelijke nieuwdienst: HOP.
Layout: Señá Ontwerpers, info@senaontwerpers.nl.
Fotografie: Beeldveld/Wilfried Scholtes, Paul Vermeulen en Niek Brunninkhuis/PHOTO 40.
Aan dit nummer werkten verder mee: Anna van Dooren, Kim Bell.
Druk: De Bondt grafimedia communicatie bv.
Cover: Paul Vermeulen/Photo40.

08 10

07 **WAAROM-DAAROM**
Waarom wordt het collegegeld steeds hoger?

10 **ACHTERGROND**
Wonen en werken in een verpleeghuis voor ouderen

14 **RONDVRAAG**
Mis jij wel eens colleges door je bijbaan?

20 **BUITENLAND**
Stage in Zuid-Afrika

22 **INTERVIEW**
Doorstuderen over de grens

28 **SPORT**
Onderweg naar het NK allround schaatsen

06 26

22

INHOUD

COLUMNRICK

Ode aan De Bikkel De afstand Breda - Don-

gen is niet groot, maar wanneer je er met respectievelijk de fiets, de trein en de bus heen moet - en in omgekeerde volgorde terug - is het verstandig een puzzelboek mee te nemen. Ik had gelukkig een auto, wat de reistijd aanzienlijk verkortte.

Eind september eindigde mijn stage en al eerder twijfelde ik of ik mijn auto nog kon betalen. 'Een auto kopen is één ding, een auto blijven rijden is twee', hoor ik mijn vader nog zeggen. Mijn bankrekening werd steeds droeviger en met pijn in mijn hart besloot ik mijn 875 kilo wegende sexy beest te koop te zetten. Het was een 18 jaar oude bordeauxrode Opel Corsa, met witte stippen en strepen. Die laatste twee zaten er bij aanschaf niet op, maar waren het resultaat van jarenlange blootstelling aan vandaaltjes, weersomstandigheden en kleine onhandigheden van mijn kant.

In mijn kennissenkring stond hij ook wel bekend als 'De Bikkel'. Vlot optrekken en accelereren kon hij niet. De ruitensproeiers hadden meer weg van twee druipers. Bij het intrappen van de koppeling was een irritante piep te horen. Andere vreemde geluiden liet ik verdwijnen door de radio harder te zetten. Een semi-afgetrapte Duitse wagen, die stiekem alles wist te doorstaan. Dat was mijn auto. In oktober heb ik me nachtenlang zachtjes in slaap moeten huilen, omdat het beeld van een vreemde die voorgoed in mijn wagentje wegreed niet van mijn netvlies verdween. In mijn bureaula vond ik een mooi aandenken terug. Als souvenir hangt deze reservesleutel nu aan mijn sleutelbos. Een bos waaraan drie jaar een autosleutel heeft gehangen voelt zonder die sleutel vrij naakt. En mocht ik spijt krijgen, dan kan ik De Bikkel altijd nog terughalen.

Rick Bastiaanssen is derdejaarsstudent Human Resource Management in Breda

LEK BIJ DIGITALE TOETSEN

Het *Algemeen Dagblad* publiceerde over onregelmatigheden bij tentamens van Avans. De krant kwam die op het spoor door een tip op Publeaks. Avansstudenten zeggen dat het simpel is om via het afgesloten computersysteem voor het maken van tentamens op websites en zoekmachines als Google te komen. Zo kunnen kandidaten tijdens de toetsen op zoek naar antwoorden.

Acht surveillanten hebben bij de digitale toets 'schrijven' van de Academie voor Communicatie en User Experience inderdaad onregelmatigheden gemeld. De lockdown browser zou de eerste paar minuten van het tentamen niet goed hebben gefunctioneerd. De studenten hebben mogelijk informatie opgezocht. De toets is nietig verklaard. Alle studenten moeten hem overdoen. Bij de Academie voor Engineering en ICT zijn 170 studenten gedupeerd omdat bij een toets 'organisatiekunde' de instellingen niet goed stonden. Daar is geen sprake van mogelijke fraude, maar van een technisch mankement. De docent kon het probleem niet snel oplossen en moest het tentamen afblazen.

Niet meer bijverdienen dan 13.531 euro

Een overgrote meerderheid in de Tweede Kamer wil dat minister Bussemaker de bijverdiengrens voor studenten verhoogt of zelfs afschaft als de basisbeurs verdwijnt. Maar zij is dat niet van plan.

Volgend studiejaar krijgen masterstudenten misschien geen basisbeurs meer, als de plannen van het kabinet door de Eerste en Tweede Kamer komen. De studenten krijgen nog wel een ov-kaart en misschien ook een aanvullende beurs. Daarom ziet Bussemaker geen reden om aan de bijverdiengrens te tornen. Als studenten in een jaar meer verdienen dan 13.531 euro, moeten ze een deel van hun basisbeurs, aanvullende beurs en ov-kaart terugbetalen. Wie 100 euro te veel verdient, moet 100 euro terugbetalen.

ONLINE >>

punt.avans.nl

Eurest nieuwe cateraar Avans

Met ingang van 1 januari gaat Eurest de catering verzorgen op alle locaties van Avans. Eurest is een van de grootste Europese cateraars. Het bedrijf heeft al ervaring met catering in het hoger onderwijs, bijvoorbeeld bij de Technische Universiteit Eindhoven en de Haagse Hogeschool.

Eurest kwam het beste uit de aanbestedingsprocedure. 'De basisvoorziening zal hetzelfde zijn als wat Sodexo levert en ook in de prijzen zal er weinig veranderen, vermoed ik', zegt Maaïke Hiemstra, servicemanager bij de Diensteenheid ICT en Facilitaire Dienst.

Maar niet alles blijft bij het oude. Zo mag Eurest het merk Starbucks voeren. 'Ik kan me zo voorstellen dat ze daar wat mee gaan doen in de Grand Cafés', zegt Hiemstra. Ook is Eurest bezig met het ontwikkelen van een app om wachtrijen te verkleinen. 'Daarmee kun je dan je broodje bestellen en meteen afrekenen. Dan hoef je daarvoor niet in de rij te gaan staan.'

MILJOENEN AAN OV-BOETES

Elk jaar vergeten tienduizenden studenten hun ov-kaart tijdig stop te zetten, wanneer ze er geen recht meer op hebben. Gemiddeld zijn ze drie maanden te laat. Ze betalen samen miljoenen euro's boete.

Dit jaar hebben al bijna zestigduizend studenten een boete gekregen. Per halve maand betalen ze 97 euro. Het totale bedrag aan boetes is nu al meer dan 37 miljoen euro. Ook in andere jaren blijken de boetebetalers gemiddeld zo'n drie maanden te laat. Alleen in 2012 waren ze een maand sneller, toen de boete werd verhoogd van 68 naar 97 euro per twee weken.

Eurest verzorgt al enige tijd de catering op de Technische Universiteit Eindhoven.

facebook.com/
puntavans

@PuntAvans

Experimenteren met miljoenen euro's MEERJARENBELEIDSPLAN TE VRIJBLIJVEND

TEKST **LAURA JANSSEN** ILLUSTRATIE **ANNA VAN DOOREN**

Het Meerjarenbeleidsplan (MJB) 2011-2014 loopt volgend jaar ten einde. De afgelopen jaren hebben zeven focusgroepen experimenten uitgevoerd op het gebied van bijvoorbeeld internationalisering en praktijkgericht onderzoek. Een langetermijnvisie is nodig, want de onderwijswereld ontwikkelt zich voortdurend. Als Avans niet in die ontwikkelingen mee gaat, is er stilstand en dan loopt de hogeschool binnen de kortste keren hopeloos achter.

Maar is het MJB van Avans niet te vrijblijvend? Elke vier jaar begint de mallemlen opnieuw; het nieuwe MJB is al in de maak. Maar wat gaan we terugzien van het huidige? Sommige experimenten pakken goed uit, maar andere leveren niks op. Dat mag, daar zijn het tenslotte experimenten voor. Maar je kunt je afvragen of de miljoenen euro's die

jaar in, jaar uit in projecten gestopt worden, wel in verhouding staan tot wat ze eventueel opleveren.

Veel docenten hebben geen idee waar de zeven focusgroepen mee bezig zijn. Op Avans in Motion kan iedereen volgen welke projecten er lopen, maar wie houdt dat regelmatig bij? De website is slecht vindbaar en de informatie erop is wollig en abstract. De vierjarige cyclus eindigt met een evaluatie, maar behalve de betrokkenen hoort hier niemand iets van.

Het MJB dreigt een stille dood te sterven, net als zijn voorgangers. Het is nog een geluk dat Avans prestatieafspraken heeft gemaakt met Den Haag. Zo heeft de hogeschool in ieder geval een stok achter de deur om een paar concrete eindresultaten te halen. ●

WAAROM

wordt het collegegeld steeds hoger?

DAAROM

Volgend studiejaar gaan studenten voor het eerst meer dan 1.900 euro collegegeld betalen: 1.906 euro. Dat is 71 euro meer dan nu. Als het tarief in dit tempo blijft stijgen, moeten studenten in september 2016 meer dan 2.000 euro betalen. Vijf jaar geleden waren studenten nog een stuk goedkoper uit. Toen was het tarief 1.565 euro. Tien jaar geleden was het 1.476 euro, 29 procent minder dan komend studiejaar. Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap bepaalt elk jaar het collegegeld voor hbo- en universitaire studenten. Het collegegeld volgt de inflatie. Die was dit jaar gemiddeld 2,83 procent. Bovendien is vijf jaar geleden besloten dat er jaarlijks sowieso 22 euro bij komt. Dat geld wordt gebruikt voor de salarissen van leraren en hbo-docenten, zoals het ministerie en de onderwijsinstellingen met elkaar hebben afgesproken. ●

Bronnen: Hoger Onderwijs Persbureau, Dienst Uitvoering Onderwijs, Centraal Bureau voor de Statistiek.

Na afloop blijven op het Lowlands-festivalterrein in Biddinghuizen elk jaar vele kilo's afval achter. Kunststudenten Glenn, Lisa, Karlijn en Esmee bedachten een concept om dat afval op de laatste ochtend ritueel te verbranden.

RITUELE CREMATIE OP LOWLANDS

TEKST [LAURA JANSSEN](#) FOTO [ANDREAS TERLAAK/HOLLANDSE HOOGTE](#)

Het afval op Lowlands, de wachtrij voor het Van Gogh-museum of de website van jeansmerk G-Star. Alle tweehonderd derdejaarsstudenten van de Akademie voor Kunst en Vormgeving|St. Joost uit Breda en Den Bosch deden half oktober mee aan het evenement 'In vol bedrijf'. In multidisciplinaire projectgroepen bedachten ze in twee dagen tijd een creatief concept voor een echte bedrijfsvraag van een opdrachtgever.

Groot afvalprobleem

Fotografiestudenten Esmee Sherlock en Karlijn Bijl en Beeldende Kunst-studenten Lisa Wille en Glenn Peeters doken in het afvalprobleem van de campings op Lowlands. Dat is groot, legde Lowlands-ontwerper Peter te Bos uit. Te Bos, die al sinds 1993 verantwoordelijk is voor de herkenbare huisstijl van het festival, was voor het evenement afgereisd naar de Beukenlaan in Breda. Volgens hem past het afval niet in het academiegebouw daar, zó veel is het.

Tijdens hun brainstorm kwamen Esmee, Karlijn, Lisa en Glenn op het uitgangspunt dat mensen het leuk vinden om dingen kapot te maken. Glenn: 'Op die maandagochtend, als het festival voorbij is, is iedereen op Lowlands altijd een beetje down. Wij willen dat bezoekers letterlijk afscheid kunnen nemen, in de vorm van een crematieritueel. De dood is iets alledaags. In deze context wordt het morbide, maar tegelijk ook grappig en absurd. Dat past volgens ons wel bij Lowlands.'

'Op maandagochtend is iedereen een beetje down. Wij willen letterlijk afscheid nemen'

PROJECT

Dominee en gospelkoor

De studenten bedachten dat het afval in een grote crematie-oven ritueel verbrand moet worden, om het festival zo met een knalvuur af te sluiten. 'Daarbij komt dan een Amerikaanse dominee preken als ceremoniemeester. Op de achtergrond zingt een gospelkoor, het publiek kijkt toe en rouwt.' In de dagkrant van het festival wordt een rouwadvertentie geplaatst, met informatie over waar en hoe laat de uitvaart is.

De Lowlands-bezoeker gaat niet met lege

handen naar huis. Glenn: 'Iedereen krijgt een urn mee, met daarin as van het verbrande afval. De urnen worden aangekleed met elementen uit de namen van de bands die speelden. We kunnen ons zo voorstellen dat je die urn thuis op je vensterbank neerzet, als aandenken of misschien zelfs als trofee. Vergelijkbaar met de rij polsbandjes die sommige mensen jarenlang blijven dragen.'

Lowlands-filosofie

Na twee dagen brainstormen en ontwer-

pen, werden de concepten aan het einde van het evenement in het Atrium van de Bredase kunstacademie gepresenteerd aan de negen opdrachtgevers. Ontwerper Peter te Bos vond het idee van de groep van Glenn 'goed in de Lowlands-filosofie passen'. De foto's en ontwerpen nam hij mee. Wie weet krijgt iedere festivalganger vanaf volgend jaar als aandenken een urn mee naar huis. ●

24 UUR TUSSEN OUDEREN

TEKST NINA VAN DEN BROEK FOTO NIEK BRUNNINKHUIS/PHOTO40

Tien tweedejaarsstudenten Verpleegkunde in Breda wonen en werken in een verpleeghuis voor ouderen in Naarden. Ze lopen tien weken stage bij de Vivium Zorggroep Naarderheem. 'Je krijgt enorm veel waardering voor de zorg die je levert.'

‘Na een lange dag werken ben je echt helemaal gesloopt’

Stappen? Nee, dat hebben we nog niet gedaan. Na een lange dag werken ben je echt helemaal gesloopt’, vertelt

Koen de Ruiter. Hij is een van de tien studenten Verpleegkunde uit Breda die stage lopen bij Vivium Zorggroep Naarderheem.

De studenten werken vier dagen per week, acht uur per dag. ‘We hebben een half uur lunchpauze en soms nog een kwartiertje koffiepauze, maar dat schiet er vaak bij in. We zijn echt de hele dag druk bezig. Het voordeel is wel dat je na een lange dag werken binnen twee minuten weer thuis bent.’

‘Ik had Vivium niet opgegeven als voorkeur stageplek, maar het was een leuke verrassing’, zegt Koen. De opleiding regelde de stageplekken voor de studenten. Tien weken lang werken de studenten bij het verpleeghuis in Naarden en wonen ze in studio’s op het terrein.

Ochtendritueel

Op iedere afdeling werken twee studenten samen met het vaste personeel. Koen en zijn medestudent Simone ter Stege werken samen op de afdeling voor mensen met een lichame-

lijke beperking en gedragsproblematiek, veelal als gevolg van dementie. ‘Als we ochtenddienst hebben, beginnen we om kwart over zeven. Eerst bespreken we binnen het team wat er moet gebeuren en vervolgens nemen we de zorg over van onze collega’s die uit de nachtdienst komen’, vertelt Simone.

Na het overleg verdelen we ons over de bewoners. Wie gaat welke bewoner verzorgen? ‘Sommige ouderen zijn gewoon makkelijker te verzorgen dan anderen. Er zijn bewoners die zelf bijna niets meer kunnen en dus meer hulp nodig hebben. Maar ook in de omgang is de een makkelijker dan de ander. Vaak kunnen zij daar zelf niets aan doen, maar daarom proberen wij het werk onderling wel zo goed mogelijk te verdelen.’

Iedere ochtend worden de bewoners gewassen en aangekleed. Koen: ‘Dat zijn de drukste uren van de dag! Dan heb je geen tijd om even wat te drinken tussendoor.’ De bewoners geven zelf aan wanneer ze uit bed willen komen. ‘Sommige ouderen willen al om acht uur uit bed, terwijl anderen het liefst de hele dag in hun pyjama blijven liggen. Maar we proberen hen altijd te stimuleren om uit bed te komen, want ook zij hebben beweging nodig.’

Rugpijn

‘Het werk is zwaar, je moet goed uitkijken dat je niet door je rug gaat bij het optillen van de bewoners.’ Koen is een grote sterke jongen. Maar ook het vrouwelijke personeel moet de bewoners, die vaak zwaarder zijn dan zij, uit bed kunnen helpen. ‘Gelukkig hebben we tilliften en andere ergonomische hulpmiddelen in de zorg, die het werk verlichten’, vertelt Simone.

Op woensdagmiddag vergaderen de studenten met z’n allen. Dan delen zij hun kennis en demonstreren ze aan elkaar hoe ze ergonomische handelingen uitvoeren.

Na hun lunchpauze vliegen Simone en Koen door de gangen om de ouderen te verzorgen. ‘Dit is echt even een heftig uurtje hoor! We worden door iedereen geroepen. De bewoners hebben zelf ook net gegeten en vaak moeten ze dan gelijk naar de wc’, vertelt Simone. Ondanks alle hectiek blijven Simone en Koen rustig. En voeren ze hun werk nauwkeurig uit. Na een klein half uurtje zijn alle bewoners geholpen.

Bewoners

'Het zijn lieve jongens en meisjes hoor, ze zorgen erg goed voor ons', vertelt mevrouw Kraak. De 86-jarige vrouw is nog erg kwiek voor haar leeftijd. Ze heeft het naar haar zin in het verpleeghuis en is wel in voor wat gezelligheid. De studenten zijn betrokken bij de ouderen, maar mogen zich niet te veel binden. 'Nee, dat zou niet goed zijn. Op mijn vorige stage had ik dat wel, ik ben toen ook erg geschrokken toen ik hoorde dat een van de bewoners was overleden. Ik probeer werk en privé nu zo goed mogelijk gescheiden te houden, zoals het hoort', vertelt Koen.

Doordat de studenten dagelijks bezig zijn met de bewoners leren zij die echt kennen. 'Zo is er een meneer die alleen maar 'ja' kan zeggen. Dat maakt communiceren soms lastig. Nu ik zijn routine van de dag ken, weet ik hoe ik moet handelen. Wat ik mooi vind, is dat meneer er emotioneel van wordt als alles goed gaat. Zodra ik hem op bed heb gelegd en hem complimenteer dat het goed ging, kan hij soms emotioneel reageren. Hij is dankbaar en dat vind ik zo mooi aan dit werk', zegt Simone.

Potje voor boodschappen

Wanneer je de patio van verpleeghuis Naarderheem oversteeft ben je al bij de woonruimte van de studenten. Elke kleine studio bestaat uit twee kamers. Een voor de mannen en een voor de vrouwen. Op iedere kamer slapen twee studenten. De twee kamers worden gescheiden door een badkamer en een klein, maar fijn keukentje. Koen: 'Je hebt niet zo veel privacy, maar dat vind ik niet erg. We werken in de zorg dus we hebben alles aan het menselijk lichaam wel eens gezien, haha!'

De studenten krijgen 300 euro stagevergoeding. Maar daar houden ze maar 65 euro van over, omdat ze huur voor hun kamer moeten betalen. 'De kamers waren gelukkig al ingericht, anders hadden we nog meubels moeten kopen. We zijn nu ook allemaal 'officiële' bewoners van Naarden, anders kregen we geen uitwonende beurs,' vertelt Simone.

Opblijven tot in de late uurtjes zit er voor hen niet in, zeker niet als ze ochtenddienst hebben. Jethro van Hulst is een kamergenoot van Koen

en Simone: 'Vaak spelen we na het werk nog een spelletje op de Playstation of drinken we een biertje. Je moet tijd maken voor leuke dingen, want anders ben je echt alleen nog maar met je werk bezig.'

Voor de bewoners staat er vanavond friet met tzatziki en Griekse salade op het menu. Maar voor de studenten geldt dat helaas niet. 'Ons eten moeten we zelf betalen. Vaak maken we een potje waar we boodschappen van halen. Dan blijven de kosten beperkt', zegt Jethro. Zelf koken valt niet altijd mee. Gisteravond stonden er aangebrande boomstammetjes op het menu van de studenten.

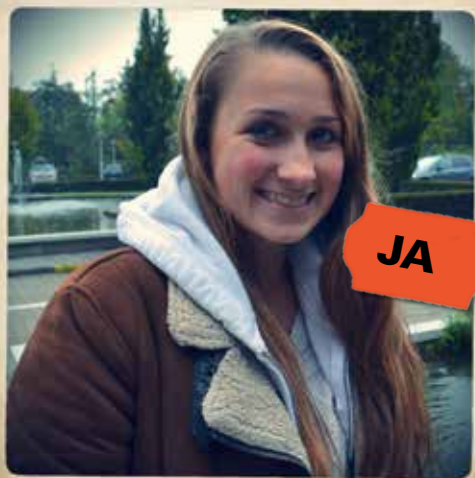
Toekomst

Wanneer de studenten op donderdagavond klaar zijn met hun laatste dienst, gaan zij het liefst meteen naar huis. 'Na een hectische week ben je wel even toe aan wat rust', verklaart Koen.

Of hij later ook in een verpleeghuis wil werken? 'Ik zie mij hier wellicht als oude man terechtkomen, maar niet voor mijn werk. Nee, ik wil later op de Intensive Care van een ziekenhuis werken, dat is mijn doel.' ●

'Hij is erg dankbaar en dat vind ik zo mooi aan dit werk'

MIS JIJ WEL EENS COLLEGES DOOR JE BIJBAAN?

BARIS AYDIN

eerstejaars Sociaal Pedagogische Hulpverlening Den Bosch

'Colleges mis ik niet door m'n bijbaan. Mijn leerwerk heeft er soms wel onder te lijden. Ik werk in het halal slachthuis van m'n vader. Daar help ik met allerlei werkzaamheden zoals schoonmaken en vlees sorteren. Het is erg zwaar werk, zeker voor iemand met een zwakke maag, zoals ik.

Meestal help ik op zaterdag, dan hoef ik geen les te missen. Soms is het erg druk en moet ik ook doordeweeks in de avond helpen. Tijdens het Offerfeest was het heel druk in de slagerij. Daardoor kon ik niet leren voor de dag erna. Ik was pas laat thuis en ook nog eens doodmoe. Het liefst leer ik de avond voor een examen keihard. Dat lukte toen niet meer. Slechte planning, maar dat was m'n eigen schuld.'

JOHN VERDONSCHOT

vierdejaars Technische Bedrijfskunde Tilburg

'Omdat ik in Tilburg op kamers woon en thuis in Hapert werk, mis ik geen colleges. Ik werk alleen op vrijdagavond en zaterdag. Ik verdien bij als huisschilder, zowel binnen- als buitenonderhoud. Ik ben daar ingerold via mijn vader. Die heeft dat ook lang gedaan. De komende maanden heb ik vooral klussen staan voor schilderwerk binnen. Vaak begin ik dan op zaterdag om acht uur en ben ik rond twaalf uur 's middags wel klaar. Het meeste geld gaat op aan stappen, doordeweeks in Tilburg en in het weekend in Hapert. Tijdens zomervakanties bouw ik altijd een buffer op. Dan werk ik vier tot zes weken, veertig uur per week. Dat levert genoeg op om de luwe winterperiode door te komen. Na mijn afstuderen, als ik een baan gevonden heb, stop ik met het schilderwerk, of misschien alleen nog af en toe als bijverdienste.'

AIIVE BIERMANS

eerstejaars Maatschappelijk Werk en Dienstverlening Den Bosch

'Ik werk in de bediening van een restaurant in Nijmegen en als hockeytrainer van het juniorenteam. Dat gaat wel eens ten koste van mijn studie. Als ik laat in de middag colleges heb, is dat niet handig met werken. Ik werk in verschillende diensten en meestal kan ik het wel goed plannen. Maar als ik op tijd moet beginnen, komt dat niet uit met school.

Als je zo nu en dan een college overslaat mis je niet veel. Meestal kan ik bij klasgenoten wel navragen waar het over ging. Ik zou m'n bijbaantjes ook niet willen missen. Ik heb gezellige collega's en heb het extra geld hard nodig om leuke dingen van te doen. Door die leuke dingen mis ik trouwens vaker colleges dan door m'n werk.'

Van alleen studiefinanciering komen de meeste studenten niet rond. Bijna 70 procent heeft dan ook een bijbaan. Maar wat gaat voor: studie of bijbaan?

JOOST VAN DER SANDEN
tweedejaars Pabo Breda

'Sinds een half jaar werk ik bij een frietzaak. Vrijdag is mijn vaste werkdag, dan begin ik om half vijf 's middags. Heel af en toe werk ik op andere dagen, maar dat komt niet vaak voor. Als ik op vrijdagmiddag nog naar school moet, sla ik wel eens een college over. Maar alleen als ik zeker weet dat het geen belangrijk college is. En anders vraag ik achteraf aan studiegenoten wat ik heb gemist. Voor mijn studie loop ik stage op een basisschool in Roosendaal. Daar moet ik tot half vijf werken. Mijn stage vind ik belangrijker dan mijn werk. Dus soms moet ik mijn werk afbellen. Maar in het algemeen is mijn bijbaan goed te combineren met mijn studie.'

NEE

MICK STEFFENS
tweedejaars Commerciële Economie Breda

'Ik werk als bierkoerier voor Bavaria. Eén dag per week breng ik bier rond in Tilburg. Daar is erg veel vraag naar, vooral bij studentenhuizen! Ik doe het werk nu al bijna twee jaar. Het is een hele leuke baan die ook goed is te combineren met mijn studie. Mijn werkdagen mag ik zelf inplannen. Een werkdag begint om vier uur 's middags en duurt tot negen uur 's avonds. Om vier uur zijn de meeste colleges al afgelopen. Dus eigenlijk hoef ik nooit iets te missen. Als mijn baas mij een keer zou vragen om eerder te beginnen, zou ik dat misschien wel doen. Maar niet als ik daardoor een belangrijk college zou missen. Want ik vind mijn studie wel belangrijker.'

SIFRA HUIJGERS
tweedejaars Communication and Multimedia Design Breda

'Mijn werktijden zijn heel flexibel, waardoor ik eigenlijk niets hoeft te missen. Per week pas ik mijn werkschema aan op mijn rooster van Avans. Bij marketingbureau Pepperminds werk ik als promotor. Het is leuke en veelzijdige baan. Pepperminds is gericht op studenten, zij weten dat wij rekening moeten houden met onze studie. Als het een keer zou voorkomen dat ik moet werken tijdens een college, vind ik dat niet zo erg. Dan vraag ik wel aan mijn medestudenten wat ik heb gemist. Plannen is niet mijn sterkste kant, dus het komt wel eens voor dat ik in tijdnood kom met mijn studie. Maar dat komt niet door mijn werk, ik begin gewoon niet op tijd met leren.'

JA

NEE

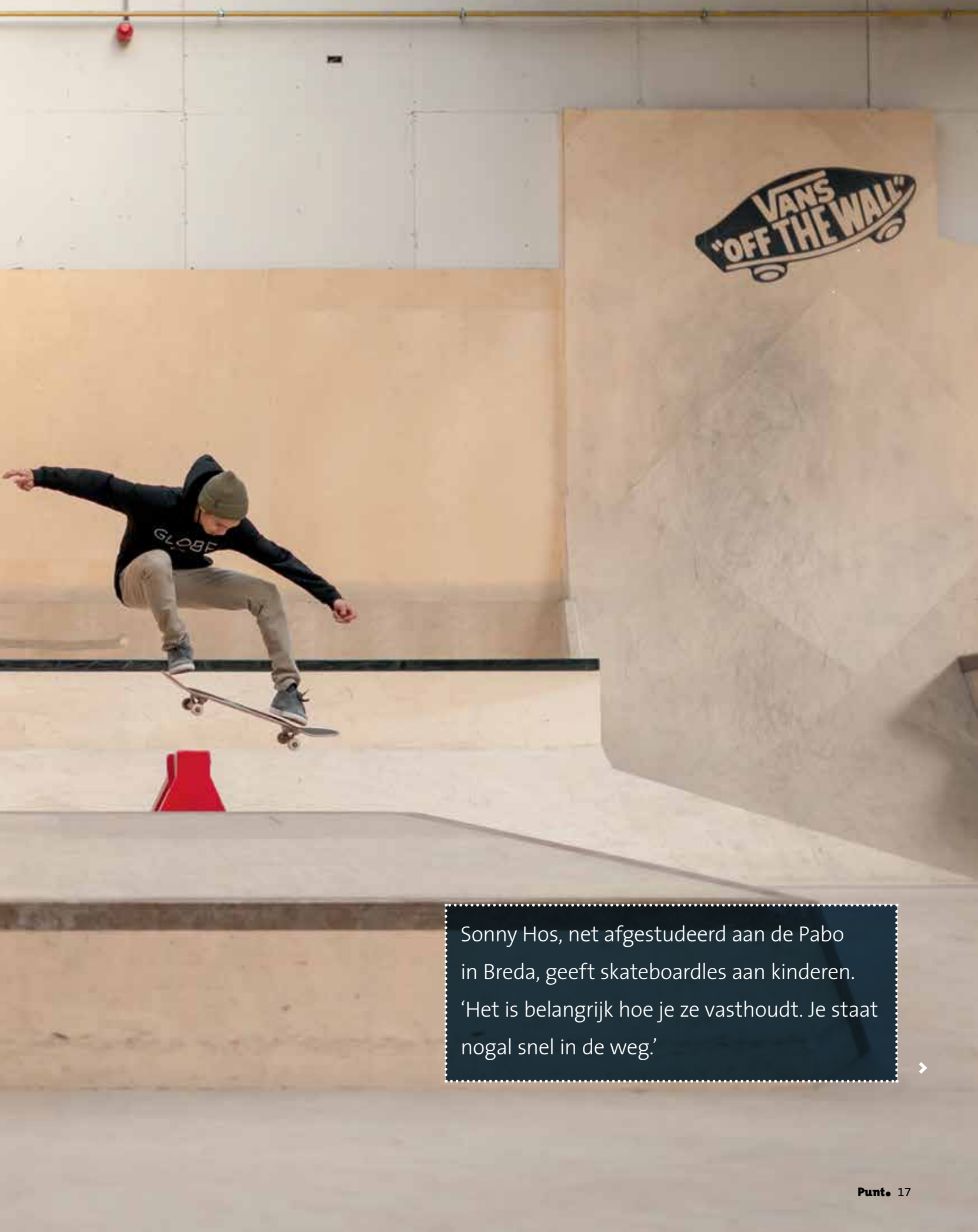
NEE

*Kinderen
een veilig
gevoel
geven*

TEKST AROLD ROESTENBURG FOTOGRAFIE PAUL VERMEULEN/PHOTO40

Sonny Hos, net afgestudeerd aan de Pabo in Breda, geeft skateboardles aan kinderen. 'Het is belangrijk hoe je ze vasthoudt. Je staat nogal snel in de weg.'

'Plezier in skateboarden is het belangrijkste dat ik kinderen kan bijbrengen'

E

erlijk gezegd is het nogal tegenstrijdig; skateboardles. Het past niet binnen de skateboardcultuur waarin zelf trucs uitvinden en dingen oefenen centraal staan. Daarom is plezier in skateboarden het belangrijkste dat ik kinderen kan bijbrengen. Les is dat je iets móet doen, skateboarden is iets dat je wilt doen.' Aan het woord is Sonny Hos. Net afgestudeerd bij de Pabo in Breda en elke zaterdag werkzaam als skateboardleraar in het Ladybird Skatepark in Tilburg. 'Zelf ben ik op mijn twaalfde gaan skaten. Met een groep vrienden op straat. Trucjes leerde je van elkaar. Maar als er in mijn buurt een indoor park was geweest waar je les kon krijgen, had ik daar zeker gebruik van gemaakt.' Sonny wordt gesponsord door de Bredase skateboardwinkel Bonk, schoenenmerk Globe en skateboardmerk Light. 'Als Europeaan is het erg lastig om prof te worden en puur met skateboarden je geld te verdienen. Ik ben er wel veel mee bezig om de sport te promoten op bijvoorbeeld Facebookpagina's.'

Mooie aanvulling

'In Breda is nog geen overdekt skatepark, dus kwam ik vaak in Tilburg skaten. De beheerder zag dat ik dat goed deed en dat ik ook goed overweg kon met jonge kinderen. Toen heeft ze gevraagd of ik skateboardles

sen wilde geven.' Hij zat op dat moment al op de Pabo. 'Ik was eerstejaars en het leek me een mooie aanvulling op wat ik op school leerde. Dat kon ik dan meteen in praktijk brengen.'

Kinderen vanaf zeven jaar kunnen in Ladybird op donderdag, zaterdag of zondag les krijgen van ervaren skateboarders. Het skatepark is met de lessen begonnen om meer kinderen enthousiast te maken voor skateboarden en om extra inkomsten te genereren. 'Als Pabostudent zag ik snel dat er meer uit de lessen te halen viel. Vooral de minor bewegingsonderwijs heeft me daarin enorm geholpen, maar ook wat ik geleerd heb tijdens stages.'

Die minor was voor Sonny een *eye opener* op het gebied van begeleiding. 'Bij skateboardlessen is het belangrijk hoe je kinderen vasthoudt. Je staat eigenlijk nogal snel in de weg, maar je wilt kinderen ook een veilig gevoel geven. Tijdens de minor heb ik daar veel over geleerd.'

Niveau

Langzaam is Sonny de skateboardlessen gaan verbeteren. 'Ik ben gaan kijken wat kinderen op welk niveau het beste kunnen leren. Dat gaat van simpel rijden op een skateboard tot de moeilijke trucs.' Inmiddels is hij niet alleen leraar maar ook beheerder. 'Ik ben nu verantwoordelijk voor de organisatie rondom de lessen.' De meeste instructeurs vinden het moeilijk

om een groep van dertig kinderen aan te spreken, Sonny heeft daar minder problemen mee. 'Dat leer je tijdens stages. Hoe organiseer je zo'n groep van dertig kinderen en zorg je dat ze efficiënt bezig zijn? Het moet niet zo zijn dat een hele groep staat te wachten tot een kind klaar is met oefenen. Daarom verdelen we de kinderen nu

'Als Pabostudent zag ik snel dat er meer uit de lessen te halen viel'

vind het leuk om een groep gymonderwijs te geven, maar de hele dag door? Juist die variatie spreekt mij zo aan in het vak van basisschoolleraar.'

De banen liggen echter niet voor het oprapen. Sonny moet het hebben van werk als invalkracht. Hij wacht nu op zijn Verklaring Omtrent het Gedrag, die moet je als invalkracht elk half jaar opnieuw aanvragen. 'Als ik die binnen heb, hoop ik weer aan het werk te kunnen als invalkracht. Het liefst bij De Zandberg in Breda. Dat is een grote basisschool waar ik ook stage heb gelopen en voor de zomer als invalkracht heb gewerkt.' Uiteindelijk hoopt hij natuurlijk ergens een vaste aanstelling te krijgen. 'Of het helpt dat ik een man ben? Iedereen zegt van wel. Als ik om me heen kijk zie ik veel vrouwen voor de klas, dus misschien dat directeuren nu eerder voor een man kiezen.'

Praktischer

Sonny is niet vol lof over de Pabo. 'Eerlijk gezegd had ik me de opleiding praktischer voorgesteld. Dat je leert hoe je leerlingen kunt helpen met rekenen, dat je daar methodes voor aangereikt krijgt. Maar dat zijn toch vooral dingen die je leert in de praktijk, tijdens stages. Voor mijn gevoel wordt er teveel aandacht besteed aan bijvoorbeeld handpoppen maken.'

Omgaan met ouders, geen onbelangrijk onderdeel van het werk van een leerkracht,

heeft Sonny vooral geleerd door het geven van skateboardlessen. 'Tijdens stages staat er altijd nog een leerkracht naast je, hier ben jij degene die verantwoordelijk is voor de lessen. Dat is toch anders. Vooral bij de jongere kinderen zijn de ouders constant aanwezig. Ik vind dat fijn. Ik krijg feedback en daar leer ik van. Als ouders goed opletten, zien ze hoe ik kinderen begeleid. Dan kunnen zij dat daarna zelf ook doen. Je hoeft niet goed te kunnen skateboarden om kinderen de basisdingen aan te leren.'

Veilig

Skateboarden is niet de meest veilige sport. Veel skateboarders hebben wel eens een botbreuk opgelopen. Sonny is er tot dusver goed vanaf gekomen. 'Ik heb een vingerkootje gebroken, ik ben een keer geopereerd aan mijn meniscus en ik heb last gehad van verrekte enkelbanden.'

Tijdens de skateboardlessen zijn er nog nooit ernstige dingen gebeurd. 'Als je de ouders niet meetelt dan. Soms denken ze dat ze zelf ook wel een truc kunnen en loopt dat niet goed af.' ●

in drie groepen naar gelang het niveau. Dat werkt veel beter.'

Variatie

Hoewel de oud-student met veel plezier terugkijkt op de minor bewegingsonderwijs is hij blij dat hij voor de Pabo heeft gekozen en niet voor de opleiding tot gymleraar. 'Ik

S student in Zuid-Afrika

EEN LIFT NOEMEN ZE EEN 'HIJSBAKKIE'

Yorick Schekermans studeert Communicatie & Multimedia Design in Den Bosch. Hij loopt stage bij PAT Learning Solutions, een bedrijf dat software levert aan zorginstellingen. 'In Kaapstad maak ik samen met medestudenten instructievideo's voor verpleegkundigen.'

Waarom Kaapstad?

'Het is hier nu twintig graden en de komende maanden wordt het nog veel warmer. Dat zegt genoeg toch? Ook is het handig dat ze hier Engels spreken. De Afrikaanse taal bevat veel Nederlandse woorden, maar die zijn niet altijd makkelijk te begrijpen. Een lift noemen ze "hijsbakkie".'

Wat is het leukste dat je hebt meegemaakt?

'Samen met Thijmen, een medestudent, heb ik meegedaan aan een filmproject. Een wedstrijd waarbij je in 48 uur een film maakt. Heel veel lol en stress in één weekend. Het was een gave ervaring!'

Wat is het grootste verschil tussen Zuid-Afrika en Nederland?

'Het verschil tussen arm en rijk. Er zijn villawijken waar iedereen zijn eigen Porsche voor de deur heeft staan. Maar er woont ook een groot deel van de bevolking in townships.'

Heb je een eigen woonruimte?

'Met elf andere studenten huur ik een huis. Voor mijn kamer betaal ik ongeveer 260 euro per maand, daar komt nog veertig euro bij voor stroom en internet. De stroom is hier prepaid, dus als het op is moet er nieuw tegoed gekocht worden in een winkel. Net als bij een prepaid telefoon. Staat er geen tegoed meer op de meter, dan gaat hij uit. En dat gebeurt natuurlijk precies als je aan het koken bent.'

Al last van heimwee?

'Natuurlijk mis ik mijn familie en mijn vriendin. Zeker in het begin moest ik daar heel erg aan wennen. Maar gelukkig kun je hier regelmatig even skypen of foto's doorsturen. Dan zijn ze toch weer dichtbij.'

ALBUM

'Hierin zitten foto's van vroeger, van mijn kleine nichtjes, van mijn overleden opa en oma. Mijn dierbaren zitten in dit fotoalbum.'

FOTO: BEEELVELD/WILFRIED SCHOLTES

STUDENTENKAMER

NINA HENDRICKX, eerstejaars Communicatie in Breda, betaalt 290 euro inclusief per maand voor een kamer van 16m².

FOTOLIJST

'In de lijst zitten foto's van mij met vriendinnen, tijdens het uitgaan en carnaval.'

BOEK

'In *Het 1000 vragenboekje over beauty* kijk ik als ik me even verveel. Er staat bijvoorbeeld in hoe je je haar zacht krijgt of je tanden witter.'

INBOUWKAST

'Daar zit van alles in: kleren en tassen die ik niet veel gebruik. Er staat ook een schoenenrek in. Het scheelt veel ruimte, omdat ik geen kast hoeft weg te zetten.'

Je bent afgestudeerd bij Avans, hebt je diploma op zak en dan...? Doorstuderen of aan het werk? Twee oudstudenten kozen ervoor om hun master te halen in het buitenland.

MASTERAVONTUUR IN HET

TEKST **SJUUL NELISSEN, NINA VAN DEN BROEK** ILLUSTRATIE **KIM BELL**

Maarten Mutters studeerde afgelopen zomer af aan de opleiding Bouwkunde in Den Bosch. Nu studeert hij voor zijn master aan de Oxford School of Architecture. Arthur van den Broek is vorig jaar afgestudeerd bij Technische Bedrijfskunde in Tilburg. Hij reist iedere dag heen en weer naar de Universiteit van Antwerpen voor de master bedrijfskunde.

Bye bye Nederland!

Doorstuderen in Nederland was geen optie voor Maarten. 'Ik wil architect worden en daarvoor moet je minimaal je master in architectuur afronden. Het opleidingsniveau in Nederland is hoog en wordt gewaardeerd over de hele wereld', vertelt Maarten. 'Maar ik denk dat architectuur een vak is waarin je je moet onderscheiden. Ik wil niet dezelfde achtergrond hebben als alle andere toekomstige architecten. Ik geniet ervan om in het diepe te springen en dingen te ontdekken. Ik wil een stad leren kennen als een echte *local*, nieuwe vrienden maken en ervaringen uitwisselen.'

Arthur woont nog bij zijn ouders in Brabant en reist iedere dag twee uur met de trein naar Antwerpen. De keuze om door te studeren was snel gemaakt. 'Na het behalen van mijn diploma wist ik niet meteen welke kant ik op wilde. Na een afwijzing voor een traineeship besloot ik dat ik ging doorstuderen. Ik kan tenslotte m'n hele leven nog werken', zegt Arthur. 'Doorstuderen in Nederland is voor mij geen optie. De toelatingseisen zijn hier erg streng en daarnaast betaal je ook veel collegegeld. Ik krijg ook geen stufi meer. In Antwerpen is studeren een stuk goedkoper. Ik betaal iets meer dan 600 euro per jaar aan studiegeld. Dat is niets vergeleken bij wat je in Nederland betaalt.'

Maarten betaalt per jaar 9.000 pond collegegeld, dat is ruim 10.000 euro.

Verschil is groot

De stap van een hogeschool naar een universiteit is erg groot. Ook voor Maarten was dat het geval. 'Een hbo-opleiding heeft een andere opzet dan de academische wijze van studeren. Tijdens mijn bachelor werd nog redelijk veel voorgekauwd, hier blijft alles een beetje vaag en breed.

BUI TENLAND

Daardoor kun je je eigen draai geven aan bijvoorbeeld een essay of een onderzoek. Dat maakt de producten van studenten ontzettend persoonlijk en interessant.'

Arthur: 'Wat ik merk, is dat de mentaliteit van de studenten hier beter is dan bij de meeste Nederlandse studenten. Af en toe een lesje overslaan, daar doen ze hier niet aan. Ik studeer nu ruim een maand in Antwerpen en tot nu toe gaat het goed. Maar gemakkelijk is het zeker niet. De leerstof is veel en soms erg lastig.'

Internationaal avontuur

'Oxford is een enorm inspirerende stad', vertelt Maarten. 'Het is net alsof je in een film leeft. Daarnaast is het een broedplaats van intellectuelen.' Hij zou het dan ook aan iedereen aanraden. 'Als je gemotiveerd bent en niet bang voor een internationaal avontuur, kom naar Oxford. De stad is geweldig en de sfeer is ontzettend fijn hier.'

Ook Arthur heeft geen spijt van zijn avontuur. 'Studeren in Antwerpen is weer een hele nieuwe ervaring!'

NET AFGESTUDEERD

BIANCA VAN LOON

LEEFTIJD: 25

AFGESTUDEERD: juni 2013

OPLEIDING: Human Resource Management in Den Bosch

WERKT BIJ: technisch uitzendbureau IP Flex Groep

FUNCTIE: junior intercedent

VERDIENT: 500 euro netto

500 euro netto per maand, dat is toch heel weinig?

'Ja, dat klopt. Ik heb deze baan via Startersbeurs, een regeling van de overheid die is begonnen als pilot in Tilburg, maar nu over heel Nederland wordt uitgerold. Het houdt in dat net afgestudeerden die moeilijk aan een baan komen, zes maanden bij een bedrijf gaan werken voor 500 euro per maand, plus opbouw van scholingsbudget. Maar als alles goed gaat krijg ik na zes maanden een contract, met een normaal salaris.'

Kon je zo moeilijk een baan vinden dan?

'Helaas wel. Al tijdens mijn afstuderen ben ik begonnen met solliciteren. Ik heb sinds begin mei zo'n vijftien gesprekken gehad, best veel dus, maar steeds loopt het stuk op mijn gebrek aan ervaring. Door de crisis komen starters nauwelijks aan de bak. Ik ben dus heel blij dat ik nu in ieder geval werkervaring ga opdoen.'

Kun je wel rondkomen van dat geld?

'Nee, daarom ben ik ook blijven hangen bij mijn studentenbijbaan bij IKEA in Eindhoven. Daar kan ik nog 12 uur per week werken, naast de 32 uur bij het uitzendbureau. Ik woon op mezelf en ik heb natuurlijk geen stufi meer. Dankzij mijn bijbaan red ik het wel.'

Wilde je niet liever wachten op een "echte" baan?

'Je kunt wel thuis blijven zitten, maar ik ga liever aan de slag. Om actief te zijn ben ik sinds de zomer ambassadeur voor HR Talent, een online community voor HRM-professionals. Zij brengen mensen en bedrijven bij elkaar, plaatsen vacatures en afstudeerscripties online en organiseren congressen en bijeenkomsten. Zo kom ik met veel interessante mensen in contact.'

COLUMNMICHAEL

Bekijk 't maar!

Zo eens in de tien weken daalt de

docentenhel op aarde neer. Een zondvloed van onherkenbaar bewerkte bomen, met daarop een stortvloed even onherkenbare verhalen. Welkom bij het lerarenleed dat de nakijkperiode heet.

Ik begin vol goede (in mijn schoenen gezakte) moed en met positieve tegenzin aan het nakijk-ontwijkend gedrag. Kopje koffie, alle collega's begroeten, nog een kopje koffie, en de waan van de dag bespreken. En vooruit, nog een kopje koffie, want de heuvel waar ik als een berg tegenop zie heeft nog altijd geen pootjes gekregen en blijft keurig liggen.

Maar helaas, aan alles komt een eind, dus ook aan de inhoud van de koffieautomaat. Mijn uitpuilende postvak wekt de indruk dat mijn studenten niets beters te doen hebben dan 'leraartje pesten'. Na tien minuten heen en weer sjouwen van postvak naar bureau (de kruiwagen is kwijt) haal ik de groene pen tevoorschijn.

Verwachten ze echt dat ik 120 studenten × 10 uur werk (minimaal toch, brave zwoegers?) = 1200 uur werk bekijk? Ik kan het me niet voorstellen. Tijd voor een gesprek met de Baas. 'Baas, moet ik echt 1200 uur werk bekijken?', vroeg ik. 'Ja', antwoordde de Baas. Wij hadden hier te maken met een verschil in visie.

'Bekijk 't maar!', besloot ik heel stoer te zeggen. Hier bleken we het wel met elkaar eens, want de Baas zei slechts 'Inderdaad, bekijk 't maar'. Twee minuten later bekeek ik dus weer tentamens. En niks helpt; koffie in mijn oren, en bananen in mijn ogen en energiedrankjes onder mijn oksel. Kijkend naar de papiergeworden slapeloze nachten besluit ik een punt achter mijn carrière te zetten voor vandaag en het nakijkwerk het nakijken te geven. Stampvoetend schuifel ik de kamer van de Baas in. 'Baas, ze kunnen me wat. De groeten.'

Ik kreeg ze hartelijk terug.

Michael Doove is docent taal en communicatie aan de Juridische Hogeschool Avans-Fontys.

STUDENTENTIJD VAN

GER VAN CLEEF

Anderhalve week faculteit bezetten

Ger van Cleef, docent Commerciële Economie in Den Bosch, was zelf een 'brave en ietwat saai' student. Dat betekent niet dat hij geen mening had. In 1978 bezette hij met medestudenten de sociale faculteit van de Erasmus Universiteit in Rotterdam.

'In die tijd was er veel discussie over hoe het universitair onderwijs ingericht moest worden. We waren bang dat ze er een elitaire studie-omgeving van wilden maken. Toen besloten we met een aantal studenten de faculteit te bezetten. 's Ochtends vroeg sloten we onszelf op met kettingsloten aan de deur.

In het begin waren we met ongeveer tien mensen, maar dat werden er steeds meer. Uiteindelijk waren we met 25. Dat lijkt mooi, maar er kwamen studenten bij die eigenlijk geen benul hadden waar het over ging. Het werd een beetje een bende. Ze kwamen voor de lol en om te feesten. Eén van die onwetende studenten kreeg ook nog eens de media aan de lijn. Hij had geen idee waar hij het over had en vroeg na een paar minuten of iemand anders de vraag wilde beantwoorden. Toen kreeg ik echt last van een plaatsvervangend schaamtegevoel. Ik verdenk de docenten ervan dat ze het eigenlijk allemaal wel amusant vonden. Na anderhalve week werd er een compromis bedacht en was de bezetting over.

Ik denk dat studenten van nu meer nemen zoals het is. Er komt ook veel meer op ze af. Ik heb wel eens studenten in de collegebanken zitten die na een half uur het zweet op hun voorhoofd krijgen en andere ontweningsverschijnselen vertonen als ze even niet op hun telefoon kunnen kijken. Ze hebben de tijd niet meer en moeten constant maar doorgaan. Wat wij deden is inmiddels ook erg ouderwets. Studenten protesteren nu via sociale media. Daar vindt de discussie plaats. Dat zal niet meer fysiek gebeuren door de school anderhalve week te bezetten.'

'Toeristen denken wel eens dat het een coffeeshop is'

.....
BIBAAN
.....

ILSE ROOZEN, EERSTEJAARS AAN DE PABO IN BREDA, WERKT IN DE BEDIENING VAN EEN LUNCH- EN BORREL-CAFÉ IN HOEVEN. ZE VERDIENT 4,35 EURO PER UUR.

'Sinds mijn veertiende werk ik in de horeca en dat vind ik echt leuk om te doen. Je hebt veel contact met mensen en je doet niet de hele dag hetzelfde. Bij de 7e Hemel kun je een ijsje eten, wat drinken in het café of op het terras, maar ook lunchen en dineren. We hebben een breed assortiment. Zelfgemaakt ijs, broodjes, speciale koffies, high tea. Die koffies, cappuccino of latte macchiato bijvoorbeeld, maak ik ook zelf. Dat heb ik geleerd door het vooral veel te doen.

In de winter werk ik elk weekend één dag. Dan heb ik het met school wat drukker, dus dat is goed te combineren. In de zomer zijn we meer en langer open, dan blijven mensen langer zitten of komen ze nog even een ijsje halen. Als ik het met school wat rustiger heb, kan ik meer werken. Niet alles wat op de kaart staat heb ik geproefd, ik vind nu eenmaal niet alles lekker en de kaart is zo uitgebreid. Ik weet wel precies wat er in de gerechten zit. Dat is belangrijk, want klanten vragen daarnaar. Ik heb wel alle smaken ijs geproefd. Ik moet kunnen uitleggen waar het naar smaakt.

Echt rare dingen gebeuren er niet. We hebben veel potten met gedroogde thee staan. Daardoor denken toeristen wel eens dat het een coffeeshop is. En laatst was er een klant die niet wilde betalen. Ik ben maar een klein meisje, dus dat heeft mijn baas opgelost.'

ELK ZICHZELF RESPECTEREND EETCAFÉ HEEFT ER WEL ÉÉN: EEN DAGHAP DIE OP ZO'N SMOEZELIG KRIJTBORD STAAT GESCHREVEN. MAAR ZIJN ZE OOK ECHT LEKKER? IN DEN BOSCH, DE MINST STUDENTI-KOZE VAN DE DRIE AVANSSTEDEN, WAS HET HARD ZOEKEN NAAR DRIE GOEDKOPE OPTIES.

TEKST LAURA JANSSEN

BOSSCHE

PIKANTE KIPSTUKJES 7,50 EURO CAFÉ DE (BLAUWE) DRUIF, MARKT 13 DEN BOSCH

Voor de sfeer hoef je niet naar 'eet- en borrel-café' De Blauwe Druif (ook wel bekend als De Druif), tenzij je houdt van carnavalskrakers die gedraaid worden op maximaal volume en kroonluchters met lampen van 60 watt erin. Een enkele verdwaalde dispuutsbal heeft op deze dinsdagavond het café weten te vinden, maar verder zijn de gasten vooral mensen die hier al vijftig jaar lijken te komen. De daghap van De Druif is heel betaalbaar. Voor 7,50 euro krijg ik een vol bord met dikke Vlaamse frieten, een salade met een half eitje en stukje ananas als aankleding en een

berg pikante kipfiletstukjes. Al met al best smaakvol, hoewel de kipstukjes lijken gemarineerd in kant-en-klare salsasaus uit de fles. De prijs-kwaliteitverhouding is goed en de bediening is heel vriendelijk. We moeten wel speciaal naar de mayonaise vragen, maar krijgen dan allebei een eigen bakje. Lekker. Die kosten wel 50 cent per stuk, blijkt achteraf, helaas. Met Anita Meyer op de achtergrond rekenen we al met al tevreden af.

SPAANSE KIP 10,50 EURO EETCAFÉ 'T KEERSHUIJS, LEPELSTRAAT 45 DEN BOSCH

't Keershuys ligt verstopt op een hoekje, met een piepklein terras voor de deur, dus je loopt er zo voorbij. Het lijkt een zaak van niks van buiten, maar eenmaal binnen ben je dat meteen weer vergeten. De zaak heeft twee mooie eetgedeeltes en is gezellig aangekleed. Qua daghappen kun je kiezen uit een paar betaalbare opties: de dagschotel, de pasta van de dag (klein: 9,50 euro, groot: 12,50 euro) en een *catch of the day*, vis dus. De ober heeft verstand van zaken, is snel en supervriendelijk. We kiezen één

Elke maand testen we daghappen in de Avanssteden. Deze keer zijn *drie Bossche restaurants/eetcafés* aan de beurt.

KIPPETJES

dagschotel en één kleine dagpasta en beide smaken prima. *De mosterdroomsaus van de tagliatelle is vooral room en nauwelijks mosterd*, maar dankzij de spekjes en stukjes gerookte kip heeft het gerecht toch een goede bite. Maar een grote portie zou echt te veel van hetzelfde zijn geweest. Gelukkig zorgt een royale bak salade voor de nodige vitamines. Ook de Spaanse kip is veel, maar lekker gekruid.

VLEESSPIES 9,90 EURO
EETCAFÉ DE MEIERIJSCHÉ KAR,
HINTHAMERSTRAAT 17 DEN BOSCH

Bij eetcafé De Meierijsche Kar kost de hap net geen tientje, maar dan heb je wel waar voor je geld. Dankzij een stevige *heater* en fleece dekentjes, kun je op een mooie herfstavond nog prima buiten op het terras eten. En dat betekent lekker mensen kijken, want het is koopavond.

De daghap is een vleesspies: twee stukjes kip en drie stukjes varkenshaas. Het vlees is heerlijk gekruid en er zit een soort kruiden-crème fraîche bij, een goede combi. De dunne frietjes zijn precies knapperig genoeg. *De salade is karig*, twee blaadjes sla en wat

rauwkost, maar wel smaakvol dankzij de rode ui en pijnboomspitten.

Uitgebreid tafelen doe je hier niet. De keuken is supersnel, dat maakt het eetcafé heel geschikt voor een snelle hap. Het tafeltje naast ons moet binnen een uur in de bioscoop zijn, vangen we op, maar ook daarvoor draait de kok zijn hand niet om. Net als in De Blauwe Druif is het publiek helaas geen studentenpubliek, maar vooral oudere 'ons-kent-ons' Bosschenaren.

Op weg naar het NK allround

Toen hij als klein jongetje vanwege allergieën moest stoppen met voetballen, wist hij het: hij wilde schaatsen. Tweedejaarsstudent Richard van Schie is nu hard op weg om een concurrent van Sven Kramer te worden.

‘Ik ben een echte allrounder. Vooral een duur-specialist’, zegt de Bredase Chemiestudent Richard van Schie. De 10 kilometer is zijn beste afstand, maar de 5 kilometer vindt hij leuker om te schaatsen. ‘Bij een 10 kilometer-race heb je vaak een groot niveauverschil waardoor je in je eentje rijdt. En dan 25 rondjes, dat is een beetje saai.’

‘Op de 1.500 meter presteer ik ook prima, de sprint gaat me dan weer niet zo goed af. Een beetje hetzelfde patroon als Sven Kramer dus.’ Sterker, Richard zou de huidige olympisch en zesvoudig wereldkampioen allround schaatsen wel eens kunnen treffen bij de Nederlandse kampioenschappen in februari.

‘Nu is Sven Kramer een voorbeeld. Als dit seizoen mijn selectiewedstrijden goed verlopen, wordt hij een concurrent. Ik ben vrijwel zeker geplaatst voor de eerste landelijke selectiewedstrijd die mij op het NK allround tegenover Sven zou kunnen zetten.’ Vorig seizoen was Richard ook geplaatst voor het NK maar stond toen op de reservelijst. ‘Sindsdien zijn mijn prestaties behoorlijk verbeterd, dus dit jaar zou het haalbaar moeten zijn.’

Krachttraining, duurtraining, droogtraining en loop- en fietstrainingen; het is dagelijkse kost voor Richard. ‘Ik train gewoon thuis of buiten. In de zomermaanden vervang ik mijn schaatsen door inline-skates. Ook doe ik dan veel aan wielrennen. De trainingen zijn hetzelfde, alleen ligt de focus dan meer op de kracht.’

De Chemiestudent is tijdens het schaatsseizoen twee keer in de week op de Bredase ijsbaan te vinden. Daarnaast staan er wekelijks meestal één of twee wedstrijden elders in Nederland op het programma.

Als klein jongetje had hij zoals zovelen een profvoetballer-droom. ‘Maar daar kon ik echt niets van, en bovendien had ik last van hooikoorts en astma waardoor ik moest stoppen.’ In eerste instantie wilde Richard eigenlijk niets anders. ‘Totdat ik zag dat er een ijsbaan werd gebouwd naast het zwembad waar ik toen nog les had. Vanaf dat moment was ik er zeker van: ik ga schaatsen! Dat mocht van mijn ouders alleen als ik mijn zwemdiploma haalde, maar die had ik dan ook binnen de kortste keren.’

Waar was dat feestje?

WAT?

BIERCANTUS STUDENTENVERENIGING TOTUS

WANNEER?

DONDERDAG 31 OKTOBER

WAAR?

SOOS IN TILBURG

FOTO BEELDVELD/WILFRIED SCHOLTES

persoonlijk

ROY KERKHOF

eerstejaars
Civiele Techniek
Den Bosch

Wat is je favoriete kledingstuk?

'Een blouse. Daarmee zie je er zakelijk uit, maar niet overdreven. Het is ook makkelijk, als het warm is doe je gewoon een knoopje extra open.'

Ben je geregistreerd als donor?

'In mijn donorregistratie staat dat mijn nabestaanden daarover mogen beslissen. Zelf maakt het me niet zoveel uit. Maar ik kan me voorstellen dat het voor hen moeilijk is om toestemming te geven voor een donatie.'

Hoe ziet jouw droomvrouw eruit?

'Een blonde, slanke dame. Ze mag wel op het Amerikaanse fotomodel Kate Upton lijken.'

Heb je een favoriete sport?

'Op mijn vijfde ben ik begonnen met motorcross. Ik train een keer per week. Af en toe doe ik mee aan wedstrijden. Prijzen win ik niet, ik

ben al blij als ik de top tien haal!'

Vind je jezelf volwassen?

'Op serieuze gelegenheden kan ik wel volwassen zijn. Maar ik houd ook wel van een geintje hoor.'

Ben je een ochtend- of een avondmens?

'Eigenlijk allebei. Ik heb geen moeite met opstaan en ik kan ook lang wakker blijven. Doordeweeks sta ik om half 8 op en ga ik 's avonds om ongeveer half 12 naar bed.'

Wanneer heb je voor het laatst te veel gedronken?

'Dat was twee weken geleden op de kermis. Toen had ik veel te veel bier gedronken. Gelukkig had ik de volgende dag geen kater!'

23 NOVEMBER - FEEST

KINDERGARTEN

NEVER GROW UP

Met het binnenhalen van Erol Alkan, Lemaître, COMA en Peter Horrevorts heeft het Tilburgse festival Kindergarten de line-up van zijn tweede Indoor-editie afgerond. In alle zalen van poptempel 013 kun je tot in de nachtelijke uurtjes van het ondertussen bekende Kindergarten-recept proeven: elektronische muziek in de breedste zin van het woord.

013 Tilburg, 21.00 uur.

Minimumleeftijd: 18 jaar. Kaarten aan de deur kosten 35 euro, via kindergarten.nu kun je in de voorverkoop goedkopere tickets bestellen.

9 JANUARI - CABARET

JAVIER GUZMAN

Openhartig, rauw, hard voor zichzelf en vol galgenhumor; waar Javier in *Delirium* al geen spaan heel liet van zijn alcoholverslaving, maakt hij in *Delirium II* zijn sex-, wiet-, medicijnen- en cocaïneverslavingen met de grond gelijk. *Delirium II* neemt je mee op een trip langs ongere straahtoecken, afkickklinieken en een louterend bezoek aan een speelparadijs. Daarmee is het de meest autobiografische en confronterende show die Javier ooit maakte.

Schouwburg Tilburg, 20.15 uur, vanaf 20 euro.

7 DECEMBER - CABARET

TEAM PETER

Intelligent en muzikaal cabaret, gedurfd en subtiel. Publiek dat behoefte heeft aan een domme, lompe, laffe avond kan beter thuis blijven. Peter van Rooijen won op het Amsterdams Kleinkunst Festival 2012 de Wim Sonneveldprijs voor het 'grootste aanstormende talent'. Hij speelt nu, samen met muzikant Anne Punt, onder de naam Team Peter.

Chassé Theater Breda, 20.30 uur, vanaf 13,80 euro (11,30 euro met studenkorting).

28 NOVEMBER - CONCERT
DE STAAT

Invoeden uit sciencefictionfilms, Afrikaanse muziek en urban hiphop. Het derde album van De Staat, *I_CON* is in eerste instantie niet wat je verwacht van de band. Het verwijst naar de huidige tijdsfeer van het creëren van een goed online profiel. De band wist niet meer precies wat ze aan het maken was. Een goed teken, volgens zanger Torre Florim. De Staat toert nog tot begin volgend jaar door Nederland en Duitsland.

Mezz Breda, 20.00 uur, 18 euro.

Ook nog te zien: 14 december W2 Den Bosch, 20.00 uur, 16 euro.

5 OKTOBER - 19 JANUARI - EXPOSITIE
FOTOGRAAF PHILIP-LORCA DICORCIA

De Pont brengt de eerste Europese overzichtstentoonstelling van het werk van de Amerikaanse fotograaf Philip-Lorca diCorcia, een van de belangrijkste en invloedrijkste fotografen van deze tijd. Is het mogelijk om de werkelijkheid af te beelden? Een vraag die als een rode draad door de fotografiesessies van diCorcia loopt. In Tilburg wordt onder meer het werk *Thousand* (2007) gepresenteerd. Deze installatie met duizend Polaroid foto's biedt een bijzondere inblik in de werkwijze van de kunstenaar.

Museum De Pont Tilburg, 5 euro, gratis toegang met een CJP-pas.

BOEK JEFFERY DEAVER - DE OKTOBERLIJST

Na meer dan dertig thrillers geschreven te hebben, was de Amerikaan Jeffery Deaver toe aan een nieuwe uitdaging. Met als resultaat het zeer originele *De Oktoberlijst*.

Een goede thriller moet het hebben van cliffhangers, clous en plotwendingen.

Maar is dat ook mogelijk als

je begint bij het einde? Ja, zo blijkt wel uit dit boek. Al word je als lezer vooral in het begin op de proef gesteld. Het is gek om te beginnen met de eindscène en vandaaruit terug te gaan naar de start van het verhaal.

Deaver heeft vakwerk afgeleverd want in elk volgend (of vorig) hoofdstuk zit wel een plotwending die je idee van hoe alles zit overhoop gooit. Wie is die freak die het dochtertje van hoofdpersoon Gabriela heeft ontvoerd en wat staat er op de Oktoberlijst? Er is maar een manier om daar achter te komen, het boek uitlezen tot aan het begin. [Arold Roestenburg]

MUZIEK LORDE - PURE HEROINE

Wie luistert naar *Pure Heroine* van Lorde, met daarop haar hit 'Royals', vermoedt in eerste instantie niet dat de zangeres pas zestien jaar is. Haar muziek en teksten maken een volwassen indruk. Lorde - echte naam Ella Yelich-O'Connor - wordt regelmatig vergeleken met Lana del Ray en de net zo jonge Birdy, en terecht. Ze beschikken alle drie over een prachtig lijzig stemgeluid. Op *Pure Heroine* wordt de stem van Lorde gecombineerd met

koortjes en elektronische muziek. Dat maakt de plaat dromerig en zeer geschikt om te luisteren tijdens een relaxed avondje op de bank met de gordijnen dicht. Alle elektronische piepjes en dingetjes kunnen ook voor irritatie zorgen, zoals de toeter in '400 Lux', die ervoor zorgt dat je snel verdergaat naar het volgende nummer. Uitblinkers op het album zijn het verstilde 'Still Sane' en 'Team', dat wel eens de opvolger van Royals zou kunnen zijn. [Suzanne Wolters]

SERIE UNDER THE DOME

De nieuwste Amerikaanse hitserie *Under the Dome* van Stephen King is net zo luguber als menig boek van deze schrijver. SBS6 heeft hoog ingezet met dit kijkcijferkanon.

Bewoners van Chester's Mill worden geconfronteerd met een onzichtbare koepel over hun dorp: 'The Dome'. Door nieuwe ontwikkelingen ontdekken zij waarin ze zijn beland. Gevangen zitten onder de koepel maakt de karakters onvoorspelbaar en zorgt voor een grimmige sfeer. Geheimen zijn niet langer veilig, de ware aard van de bewoners laat zich zien. Pluspunt: de personages zijn fantastisch gecast. Met name Junior (Alexander Koch) is werkelijk angstaanjagend.

De kijker wordt helemaal meegezogen in de beleving van de bewoners. De praktische kanten van de ramp blijven echter onderbelicht. Je zou verwachten dat er paniek uitbreekt over schaars wordend voedsel en drinkwater. En hoe wordt er buiten de Dome over het verschijnsel gedacht?

Voor serieliefhebbers die na *Lost* in een zwart gat zijn gevallen, zou *Under the Dome* een waardig opvolger kunnen zijn. [Susan Docters]

FILM CARRIE

Tiener Carrie (rijzende ster Chloë Grace Moretz) lijdt onder het gepest van haar klasgenoten en de dominantie van haar gestoorde, zwaar religieuze moeder. Dan ontdekt ze dat ze telekinetische krachten heeft. Tijdens *prom night* worden alle

vernederingen het schoolmeisje te veel en neemt ze gewelddadig wraak op iedereen. De spanning wordt in *Carrie* mooi opgebouwd, maar de film is het eerste uur vooral een high school-drama. De echte horrorliefhebber moet geduld hebben voor de bloederige finale.

De film, gebaseerd op de beroemde debuutroman van Stephen King, is een letterlijke kopie van Brian de Palma's *Carrie* uit 1976. Deze remake is speciaal voor een jong hedendaags publiek; de vernederende pesterijen anno 2013 belanden als filmpje op YouTube. De personages blijven helaas heel plat, alleen Julianne Moore is echt eng als religie-freak. Een prima bioscoopfilm voor een avondje griezelen en ondertussen naar mooie hunks en babes kijken, maar meer niet. [Laura Janssen]

SITE UNIVERSITEIT VAN NEDERLAND

Mag je masturberen in de trein? Waarom vernietigt vanillevla onze hersenen? En waarom mag je iemand op een voetbalveld harder trappen dan op straat? Antwoord op deze en nog veel meer 'essentiële' levensvragen vind je op UniversiteitvanNederland.nl. Een gouden vondst van internetondernemers en oprichters van de Universiteit van Nederland, Alexander Klöpping en Marten Blankesteijn. Waarom zou je al die inspirerende colleges binnen de vier muren van een universiteit houden? Elke week geeft een prominente hoogleraar vijf gratis colleges van een kwartier.

Op de online universiteit geen saaie, langdradige voordrachten maar laagdrempelige lessen waarbij de dienstdoende professor de kijker weet te fascineren met zijn kennis en passie. Het is leerzaam en bovendien erg vermakelijk om naar te kijken. De hoogleraren zijn echte verhalenvertellers die de kunst van het hoorcollege niet alleen begrijpen maar ook in de praktijk brengen. Daar kan menig docent nog wat van leren. [Sjuul Nelissen]

BACKPACKING AROUND THE WORLD

CHANGED MY LIFE

- CARLIJN

WERELDTICKETS
VOOR STUDENTEN
AL VANAF
€ 1.395,-

kilroyworld.nl

